

Barnehagesjekken

Innsendt av Fagbladet ved utviklingsredaktør Vidar Eriksen og journalist Øystein Windstad.

Hva vi har gjort.

Fagbladet har laget borgertjenesten Barnehagesjekken.no. I denne databasen kan alle søke og finne detaljerte tall om hvordan pengene i 4000 norske barnehager brukes. Vi har også laget et internt graveverktøy der vi lett kan rangere og finne barnehager som eksempelvis har uvanlig høye overskudd, høy husleie, kombinert med få ansatte. Eller som driver godt. Vi har brukt gravedatabasen til å lage en serie nyhetssaker. Publiseringen av Barnehagesjekken har ført til at flere foreldre og ansatte i barnehager har kontaktet oss om kritikkverdige forhold som vi gransker videre i nyhetsarbeidet.

Hvordan prosjektet startet.

Ideen til dette prosjektet kom høsten 2018. Da startet journalist Øystein Windstad sine to gutter i barnehage. Ved oppstart ble det opplyst av barnehagestyrelsen at alle pengene gikk tilbake til ungene og driften. Windstad ba etterhvert om innsyn i resultatregnskapene til barnehagen, men fikk tross flere eposter ikke svar på forespørselen. Mens de to guttene ble syklet i vogn opp noen bakker på vei til barnehagen kom spørsmålet: *Hvorfor er det slik at når vi foreldre betaler 500 kroner for varer på butikken, får vi en kvittering. Men, når vi betaler over 5000 kroner i måneden for to små i barnehage, får vi ingen informasjon om hvordan pengene våre brukes?*

Bakteppet for spørsmålet var flere oppslag over tid om barnehageeiere som har brukt skattebetalernes og foreldrenes penger på alt fra spa-opphold til sportsbiler. Grunntanken var at manglende offentlig innsyn og lite eller ingen økonomisk tilsyn, kunne lage en grobunn. Etter at ideen kom, gikk Windstad til utviklingsredaktør Vidar Eriksen med dette spørsmålet: Om vi får tak i regnskapene, greier du å lage en database der alle som vil kan søke og få opp detaljert informasjon om pengebruken om alle norske barnehager. Forklart med grafikk og kakediagrammer? Etter en liten tenkepause kom svaret: Ja, det skal være mulig å få til. Men hvordan skal du få tak i alle disse tallene?

Slik gjorde vi det.

Frem til Barnehagesjekken ble publisert, var det umulig å få innsyn i pengebruken til hver enkelt barnehage. Flere foreldre vi snakket med i researchsamtaler fortalte at barnehagene avsto innsyn i regnskapene. Eierne viste til at tallene var forretningshemmeligheter. Det fantes ingen juridisk presedens på området. Vår tolkning av Offentlighetsloven var at disse tallene er offentlig informasjon og skal være tilgjengelige for både foreldre og skattebetalere. Videre i researchen fant vi at hver enkelt private barnehage leverte et detaljert resultatregnskap som ble sendt inn til myndighetene i et sentralt

register. Vi fant også at det var vanskelig å få tak i tallene til de kommunale barnehagene. Det fantes ikke noe sentralt register. Kommunene hadde sine egne ulike rapporteringssystemer og måter å føre regnskapene på. Det ble klart at vi måtte kontakte økonomikontorene i alle de norske kommunene for å få tall fra de offentlige barnehagene. Det finnes rundt 6000 barnehager, hvor halvparten er kommunale.

Samarbeid med Senter for undersøkende journalistikk

Journalist Windstad deltok på et seminar i regi av Fagpressen i november 2019. Seminaret ble arrangert av Senter for undersøkende journalistikk (SUJO) ved Universitetet i Bergen. Temaet for kurset var hvordan fagpressejournalister kan nå opp med saker i SKUP. Etter dette seminaret søkte Windstad og Fagbladet om at barnehageprosjektet skulle gjøres i samarbeid med SUJO. Et samarbeid med SUJO ville innebære flere ting. Det ene var pengestøtte fra SUJO. Frikjøp der journalisten kan sitte i en periode å grave på heltid, mens det kommer inn en vikar. SUJO vil også bidra med reportasje-ledelse, coaching og sist men ikke minst linje-for linje-gjennomgang og faktasjekk av alle de store gravesakene. I tillegg har SUJO tilgang på analyseverktøy for spørreundersøkelser via UiB. SUJO har også et nettverk av erfarne gravejournalister og studenter som har erfaring med en rekke ulike store graveprosjekter. Vi bestemte oss for å søke om støtte og samarbeid. SUJO var interesserte, gitt at vi fikk tilgang til tallene. SUJO oppfordret sterkt til å gjøre noen metodiske grep. At de ble skrevet en maksimums- og minimumshypotese for prosjektet. Samt at de ble ført en logg over arbeidet, som ville gjøre skriving av SKUP-rapport vesentlig lettere. Vi ble også oppfordret til å lage en fremdriftsplan og bruke Google-docs mapper for å systematisere arbeidet. Den 18. mars 2020 fikk vi noe overraskende innsyn i resultatregnskapene til alle de 3000 private barnehagene i tidsrommet 2014–2018. Det skjedde ved at vi sendte innsynssøknad til Utdanningsdirektoratet. I dialogen med Utdanningsdirektoratet ble det klart at vi var de første som hadde bedt om disse tallene. De hadde ligget der hele tiden og det ble aldri noe runder om angivelige forretningshemmeligheter. Med tallene inngikk vi et formelt samarbeid med SUJO og fikk 40.000 kr i støtte. Det betydde at journalist Windstad ble kjøpt fri i en måned for å jobbe med barnehageprosjektet på heltid. Prosjektet ble også satset på av redaksjonsledelsen. Databaseutvikler Eriksen og Windstad fikk med seg journalistene Bjørn Arne Johansen og Guro Gulstuen Nordhagen. 23.04 var første oppstartsmøte med Kristine Holmelid og Per Christian Magnus i SUJO.

Prosjektbeskrivelsen

Etter møter med SUJO laget vi denne prosjektbeskrivelsen:

«Barnehagebasen - Korleis brukar barnehagane pengane dei får frå foreldra og kommunen?»

Mål for prosjektet

1: Søkbar database for alle

Lage database der foreldre kan søke og finne ut korleis pengane deira blir brukt av barnehagen. Visuelt enkelt framstilt der dei kan samanlikne opp mot ein vanleg barnehage som driv godt. Vi brukar kakediagram der det kjem fram kor mykje av pengane som går til tilsette osv i ein vanleg barnehage, og så får dei opp eit diagram som viser barnehagen dei har søkt på, til samanlikning.

2: Liste over avvikande barnehagar

Gravegruppa får ei automatisert oversikt over barnehagar som stikk seg ut og har mulig avvikande bruk av pengar. Dette er barnehagar vi granskar nærare og ber om meir detaljert innsyn i. Vil vere eit godt grunnlag for ein serie med saker. Databasen vil også gjere det lettare å sjå pengar som går frå norske barnehagar og til eigarar i utlandet, ofte registrert i skatteparadis.

3: Lesarane tipsar Fagbladet

Interaksjon med lesarane: Foreldre som har brukt databasen og som stussar på noko dei har funne, blir oppfordra til å ta kontakt med Fagbladet. “Stussar du på noko - Tips oss i Fagbladet” Gravegruppa til Fagbladet granskar tala nærare og søker om vidare innsyn. Tipsa kan også bli gode innspel til serien av artiklar. Det er også viktig å trekke fram barnehagar som er eksempel på god drift.

Framgangsmåte:

Utredningsfasen:

Proff.no: Kjøpe tilgang. Gjøre seg kjent med systemet og sikre at vi forstår tala vi har tilgang til. Undersøke mulighetene(+pris) API-tilgangen gir.
Undersøke muligheter til bruk av Altinn/Basil-tall.
Utrede hva som kan gjøres programmatisk, og hva som er mer manuelle jobber. Trengs ev. “dugnadsarbeid”?

Implementeringsfasen:

Dette er parametra vi ser på:

- 1: Kor stor del av pengane går til å lønne dei som jobbar med barn? (Bør ligge jamt på rundt 80 prosent)
- 2: Kor mykje brukar dei på husleige? (Det er vanleg at ein del kommersielle leier ut bygg til seg sjølve med høg husleige. Dette er ein metode for å ta ut fortjeneste på som ikkje vises som utbytte og som også reduserar beløpa dei må betale i skatt)
- 3: Kor mykje går til leiarløningar?
- 4: Kor mykje blir teke i utbytte/tilbake til kommunen?
- 5: Kor mykje pengar blir sett av til egenkapital (Barnehagar som blir rigga for sal har ofte høg egenkapital)
- 6: Kor mykje går til eksterne tenester?
- 7: Kor mykje blir sendt i konsernbidrag?
- 8: Kor stor gjeld og lån har barnehagen? (Vanleg måte å hente ut profitt ved at selskap med same eigar låner av kvarandre, gjerne med høg rente. Gjer også at profitten ikkje vises og at dei må betale mindre skatt)

9: Kva er forholdet mellom matutgifter og matpengar? (Enkelte barnehagar har skrudd opp prisen foreldra må betale for mat, samtidig som har brukt lite på mat)

10: Kor mykje går til innleie av sjukevikar?

Må gjerast

Kontakte SSB for å få tilgang til KOSTRA-tala for dei kommunale barnehagane (Vidar)

Kontakte fylkesmann-kontor om korleis dei registrerer tala

Kontakte Senter for undersøkende journalistikk (Øystein)

Framdrift

Her er vi no, 30.03.2020:

Vi har fått innsyn i Basil-tal frå 2018 til og med 2014, frå Utdanningsdirektoratet. Basil-databasen gjev detaljert innsikt i kva den enkelte barnehagen har brukt pengar på. Desse tala har aldri vore offentleggjort før. Vi har no nok data til å gjennomføre prosjektet med ein søkbar database for alle private barnehagar. Det vil også styrke prosjektet om vi får tak i tala for dei offentlege barnehagane og kan gje eit komplett bilde av alle landets barnehagar.

Vi har kjøpt tilgang til stor proff.no-database med utvida tilgang til tal frå dei private barnehagane. Her får vi også informasjon om kva barnehagane brukar pengar på. Dog ikkje alltid på enkeltnivå, ettersom konsern-barnehagane rapporterer regionvis.

Maksimumshypotese:

“Eit stort antal private barnehagar hentar ut skjult profitt som til no ikkje har vore offentlig kjent, mykje av desse pengane forsvinn til utlandet og det er ein vesentleg forskjell korleis barnehagane brukar pengane”

Minimumshypotese:

“Berre unntaktsvis skjer det at barnehagar hentar ut skjult profitt og det store fleirtalet hentar ut eit overskot på rundt 5 prosent”

Korfor vi gjer dette prosjektet

Medan borgarar har fullt innsyn på detaljnivå med korleis pengane blir brukt i offentlege barnehagar, er det lite og i realiteten ikkje noko innsyn med dei private. Samtidig er det svært lite tilsyn gjort av myndighetene med pengebruken til dei private barnehagane. Og mindre offentlig tilsyn skal det bli. Regjeringa har fråteke alle kommunane muligheten til å sjølve sjekke pengebruken frå og med 1. januar 2021. Dette skal no gjerast av eitt tilsyn som får rundt 7 stillinger i den første perioda, som blir lagt til Molde og skal kontrollere pengebruken til [alle landets 3000 private barnehagar](#). Kombinasjonen av lite eller nesten ingen offentlig kontroll og eit manglande innsyn for borgarane, skaper eit rom der det er lett å bruke pengar på andre ting enn barn og barnehage. Det er forska mykje på effekten av kontroll. Er det ingen kontroll på bussen eller t-banen, vil ellers lovlydige borgarar også snike.

Barnehage er eit [populært investeringsobjekt](#) for [blant andre internasjonale oppkjøpsfond i skatteparadis](#). Samtidig har det vore fleire medieoppslag der engasjerte foreldre har oppdaga at barnehageeigarar har brukt foreldra sine pengar på alt [frå massasje til spa](#), eller [urimelig høg løn og husleige](#). Det paradoksale er at det store fleirtalet av saker der eigarar har blitt tekne for ulovleg pengebruk og må betale tilbake, er det foreldra som har oppdaga dette og tipsa myndigheitene. Det er sjeldan det offentlege sjølv finn pengar på avvege. Derfor vil vi lage ein borgar-teneste som gjer det lettare for alle som vil, å sjekke korleis pengane vi betalar i skatt eller som foreldre blir brukt»

Slik laget vi databasene

En ting var å få innsyn i tallene til de private barnehagene. Men, noe annet er hvordan tallene så ut da vi fikk dem. Hva gjør du når du får detaljerte fyldige resultatregnskaper for rundt 3000 barnehager, samlet i ett gigantisk Excel-dokument? 3000 rader nedover og hundre kolonner bortover. Om du ikke har Excel-skrekk fra før, får du det når du åpner et slikt dokument. Hvordan i alle dager skulle vi all denne dataen presentert på en menneskevennlig og lettfattelig måte? Og hvordan får vi inn tallene fra alle de rundt 3000 offentlige barnehagene, fordelt på 365 kommuner? Vi var klare på at dette prosjektet måtte ha med tall fra både offentlige og private barnehager. Målet var en komplett database der foreldre og andre engasjerte kan undersøke pengebruken i alle norske barnehager. Dette ble fort klart at dette ville bli et massivt graveprosjekt. Det ble duket for et stort stykke nybrottsarbeid innen databasedrevet journalistikk. Det var her utviklingsredaktør Vidar Eriksen brettet opp ermene.

Utviklingen av fagbladets app «barnehagesjekken» og tilhørende systemer for graving, startet sitt liv med blyant og papir. Etter enkle innledende skisser ble den første design-prototypen laget med Illustrator og Adobe XD. Prototypen ble presentert for et utvalg i redaksjonen og våre samarbeidspartnere i SUJO. Grunnleggende tanker om funksjonalitet og oppsett ble etablert allerede på det tidspunkt, mens valg av farger, fonter og andre presentasjonsgrep ble satt på vent for å påbegynne den store jobben med å bygge databasen og tilhørende programvare.

Siden det meste av datagrunnlaget ble tilsendt eller eksportert i Excel-format, landet vi fort på å bygge og vedlikeholde hele databasen i Excel for så å finne en enkel måte å eksportere den til en databaseløsning som appene kunne kommunisere med.

Grunnlaget for masterdokumentet (databasen) ble en eksport av samtlige barnehager fra Utdanningsdirektoratets barnehagestatistikk med tilhørende organisasjonsnummer. Selv om regnskapstallene vi hadde tilgang på var fra 2018 (resultatregnskap fra 2019 ble ikke tilgjengelig før i desember 2020), valgte vi å bruke oppdaterte barnehagelister fra 2019, fordi sluttproduktet skulle være en app der brukerne kunne sjekke eksisterende barnehager.

De første økonomitallene vi fikk tilgang til var gjennom et abonnement på Proff.no som er en massiv bedriftsdatabase med regnskapsinformasjon fra Brønnøysundregisteret. All regnskapsinformasjon fra 2014–2018 ble eksportert, og parett opp med barnehagene i vårt eget «masterdokument». At alle kommunale og private barnehager har sitt eget organisasjonsnummer, gjorde jobben lettere enn vi hadde sett for oss. På et tidlig stadium koblet vi dokumentene til masterdokumentet med barnehagens navn som basis. Dette ble en omfattende og upresis jobb med mye digital «vasking» (node.js), fordi mange barnehager har likelydende navn, og samme navn ble skrevet på forskjellige måter. Ved hjelp av «unike»

organisasjonsnummer kunne dokumentene lett knyttes sammen med Excels «Vlookup»-funksjon med tilhørende formularer for feil-håndtering og presentasjon av verdiene. De tilknyttede Excel-dokumentene måtte i ulik grad «prepareres» i.f.t. datatyper som var kompatible med masterdokumentet, men stort sett ble det en «rett frem» jobb. Hver kolonne i masterdokumentet fikk unike navn som var lett å eksportere til en framtidig databaseløsning – og videre lett å bruke i programkoden. Metodene for dokument-preparering og beskrivelse av postene i databasen ble nøye loggført og lagt inn i oversiktlige tabeller. Hver post ble beskrevet med beskrivende tittel, navn i databasen, hvilket dokument den ble hentet fra og eventuelle kommentarer.

Til å loggføre prosjektet brukte vi Google Docs og programvaren «Notion» – et notat-system med mye brukbar funksjonalitet som tabeller, innholdsfortegnelser og lenker.

De fleste utregninger (som f.eks. «Årsresultat i prosent av driftsinntekt») ble gjort i Excel-dokumentet for å gjøre programkoden til de tilhørende appene så enkel og oversiktlig som mulig – og for å begrense antall feilkilder. Dette gjorde det også mulig å lage raske rangerte oversikter med såkalte «Pivot-tabeller» direkte i Excel-databasen.

Det andre, og viktigste, databasegrunnlaget som ble importert var regnskapstall utlevert fra «Basil» (2014–2018). Basil er innrapportert resultatregnskap og årsmelding fra private barnehager til Utdanningsdirektoratet. Mens «Proff» bare har data fra mor-selskapene, inneholder Basil tall fra alle underavdelingene og har mye tilleggsinformasjon med viktige kontrollparametere som f.eks. «Transaksjoner med nærstående parter».

I tillegg til økonomi-informasjon eksporterte vi mye data fra Udirs barnehagestatistikker som ga informasjon om blant annet «Antall barn», «Barn per voksen» og resultater fra foreldreundersøkelsen. Disse dataene ble brukt mye i utregninger med tall fra Proff og Basil.

For at «Barnehagesjekken» skulle bli så relevant og balansert som mulig, var det viktig å få inn økonomitall fra de offentlige barnehagene. Siden kommunale barnehager ikke er underlagt samme kontroll- og rapporteringskrav som de private, måtte vi her sende innsynsbegjæring til samtlige kommuner i landet. Etter å ha rådført oss med SUJO og en person som har gjort en lignende undersøkelse, sendte vi ut en testspørring til et lite utvalg kommuner. Kommunene skulle fylle ut ferdige tabeller i Word-dokumenter og sende tilbake. Det viste seg at selv med klare instruksjoner ble tallene sendt tilbake i diverse ulike formater som ville kreve mye manuell jobbing i forhold til databaseimport. Dette skyldtes nok både misforståelser og lite fleksible data- og postsystemer i kommunene. I tillegg viste tilbakemeldingene fra test-spørringen at spørsmålene vi hadde formulert var alt for upresise i.f.t. kompliserte kommuneregnskap. For å komme videre hyret vi inn konsulentselskapet BDO analyse. BDO har blant annet kartlagt pengestrømmene i barnehagesektoren på vegne av regjeringen. Vi ba BDO analyse om å hjelpe oss med å formulere spørsmålene så presist som mulig med riktige funksjoner og KOSTRA-arter. Vi fikk også tilgang til spørreundersøkelles-systemet «SurveyXact» gjennom SUJO, et system med lett eksport til Excel og som gjorde at mottaker ikke hadde mulighet til å levere tallene i andre formater. En liten gruppe i redaksjonen fikk ansvar for å samle inn epostadresser til samtlige kommuner i landet før masseutsendelse. Ved lansering av appen i begynnelsen av desember, hadde ca. 30 % respondert på undersøkelsen. Dette etter to runder med purring. Begrunnelsene for å ikke svare varierte mellom at «jobben var for omfattende» til at «spørsmålene ble for upresise». På grunn av den lave svarprosenten fra kommunene, valgte vi å importere noen regnskapstall på kommunenivå fra SSB/Kostra, slik at brukeren i det minste hadde noen tall og forholde seg til. Disse tallene blir importert direkte fra SSBs statistikk-API.

Første versjon av «Barnehagesjekken» ble utviklet med «ren» javascript (basisteknologi), men for å gjøre produksjonstiden kortere og framtidige oppdateringer mer smertefrie, valgte vi å overføre prosjektet til rammeverket «Svelte». Fordi vi har en del brukere med eldre nettlesere, ble det litt etterarbeid med å implementere løsninger (javascript-transpilering og polyfill) som lot appen kjøre på gamle systemer.

For å komme i gang med å anvende datagrunnlaget vi hadde samlet, utviklet vi en egen grave-app som lar journalistene sortere og rangere barnehagene etter de ulike parametre (f.eks. «Resultat per barn» eller «Årsresultat i prosent av inntekt»). Journalisten kunne på denne måten sammenstille mange viktige parametre samtidig, og så klikke seg videre inn på valgt barnehage i appen som senere ble kalt «Barnehagesjekken». Noe av det samme kunne vært løst med «Pivot-tabeller» i Excel, men p.g.a. varierende Excel-kompetanse og mindre strømlinjeformet brukeropplevelse, landet vi på denne løsningen. Grave-appen ble utviklet med standard HTML, Javascript, CSS og JQuery. Sistnevnte p.g.a. en velfungerende og velprøvd tabell-plugin. Til bruk i denne appen ble hele Excel-masterdokumentet konvertert til JSON-format og lastet inn i sin helhet – noe som fungerer greit siden alle data skal sammenstilles og sorteres samtidig – og fordi appen kun skal brukes internt på desktop-maskiner.

Med så mange sammenstilte datakilder og farer for feil i databasens oppbygging ble det viktig med testing og feilsøking. Her slo vi to fluer i en smekk, og utviklet et program som lot journalistene sjekke tallene fra barnehagen de gransket med det opprinnelige tallmaterialet. Innledningsvis sjekket vi direkte mot Excel-dokumentene, men dette viste seg komplisert og meget tidkrevende.

Midtveis i produksjonen hentet vi på nytt inn BDO Analyse for å kommentere appen og komme med rettinger og innspill. Vi fikk også gode innspill fra redaksjonen, mennesker som jobber i barnehagesektoren, SSB og Telemarksforskning.

Funksjonaliteten i appen som skulle presenteres for Fagbladets lesere vokste gradvis fram, og de seks «nøkkelparameterne» fant sin endelige form. For å kommunisere at dette er en «seriøs» database med bedriftsinformasjon landet vi utseendemessig på et relativt nøkternt oppsett med «rene» ikoner og klare farger for de ulike «nøkkelparameterene». Til å generere grafikk som søyle- og kakediagram bruker appen en egen løsning i tillegg til javascript-biblioteket «chartist.js».

Første versjon av databasen ble eksportert til en database hostet av MongoDB Atlas og med GraphQL som API-bindeledd, men senere valgte vi en enklere løsning kalt «Sheetlabs» som lar brukeren importere hele Excel-dokumenter og autogenererer en API til bruk i databasen.

Noen uker før lansering hadde vi et par møter med PBL (Private Barnehagers Landsforening) der vi presenterte appen. Etter PBLs innspill fikk vi rettet opp ytterligere noen feil, og deres liste med «driftstilskudd per barn i kommunene» ble en del av databasen.

Ved appens lansering 1. desember, anvendte databasen fremdeles tall fra 2018, men ble oppgradert til 2019 så snart tallene var tilgjengelig 19. desember. Jobben med å oppgradere fra 2018 til 2019 tok ca. én time p.g.a. god dokumentasjon underveis i prosessen.

Slik vi brukte databasene til graving

Etter at Vidar Eriksen fikk laget de første versjonene av det interne graveverktøyet «Gravelars», startet det journalistiske arbeidet for alvor. I den offentlige Barnehagesjekken.no

kan du søke i tallene for 2019. Du kan skrive i navnet på den barnehagen/kommunen du vil undersøke. Eller du kan «skrolle» deg ned til din kommune og lete i hver enkelt barnehage som er alfabetisk rangert. I denne gravedatabasen kan vi i gjøre dype søk i hver enkelt barnehage, med tall fra 2014–2019. Mens vi ventet på tallene fra de kommunale barnehagene, startet vi i å søke i de private.

Barnehagesjekken

Om Fagbladets barnehagesjekk

Søk på barnehage eller kommune

Alvehetta Fus barnehage	Arendal
Asdal barnehage AS	Arendal
Askeladden barnehage Friluft, Natur, Omsorg	Arendal
Barnehager Sentrum Øst, Gullfakse	Arendal
Barnehager Sentrum Øst, Møllers Asyl	Arendal
Blåkløyken barnehage	Arendal
Bråstad barnehage AS	Arendal
Dalen barnehage	Arendal
Drømmevika Naturbarnehage AS	Arendal

Alvehetta Fus barnehage

Tilbake til søk

Type: privat | Org.form: AS
 Kommune: Arendal
 Antall barn: 51
 Regnskapsår: 2019

Driftsinntekter: 12.095.619

Egenkapital: 1.695.000 kr | Gjeld: 24.607.000 kr
 Totalscore foreldreundersøkelsen: 4.5/5 (Ganske fornøyd)

- Personalkostnader
- Transaksjoner med nærstående
- Husleie
- Kostpenger og matinnkjøp
- Overskudd
- Anmerkninger

TIPS OSS!

Overskudd

Overskudd: 344.048

Overskudd per barn: 6.746

Disponering av overskudd (positivt årsresultat):
 Overført til egenkapitalen: 344.048

Presisering og kilder

Overskudd utgjør 3 % av driftsinntekter

Gj.snitt alle AS-barnehager: 2,5 %
 Denne barnehagen: 3 %

Overskudd 2015-2019:

År	Overskudd
2015	282.181
2016	-1.904.499
2017	175.250
2018	574.512
2019	344.048

Overskudd 2015-2019: -479.008 kr

Anmerkninger

TIPS OSS!

Begge databasene ser på parameterne Personalkostnader, transaksjoner med nærstående, husleie, kostpenger og matinnkjøp, overskudd og hvor mange barn per ansatt (om de følger barnehagenormen). Windstad startet første runde med grovsøk slik. Vi valgte ut den største

utgiftsposten til alle barnehager: Personal. Før Barnehage-normen og kravene om minimumsbemanning kom, var det også her en del barnehageeiere gjorde mest for å bruke minst. Ved hjelp av ett klikk i Gravelars fikk vi sortert alle landets private barnehager etter hvem som brukte minst og mest på personal. Windstad gikk inn og gransket 10 prosent av barnehagene i databasen. Ut fra denne granskingen og rangeringen laget Windstad en liste over de barnehagene som brukte lite på personal, og som i tillegg stakk seg ut på andre måter. Barnehager som brukte langt under snittet på personal, kombinert med at de hadde overskudd, eller annen fortjeneste langt over snittet. Etter uker og måneder med søk og produksjon av lister, kom det fram noen klare mønster.

Gravelars

Search:

Navn	Type	Eier	Kommune levert	Selskapsform	Kommune	Driftsinntekter	Årsresultat	Sum årsresultat 2016-2018	Årsresultat % av inntekt	Sum årsresultat % av inntekt 2016-2018	Årsresultat tilh. av resultat 2016-2018	Lønnsomhet	Resultat per barn	Personalk. % av driftsinnt.	Pensjon i % av personalk.	Arbeidsgodtgjørelse til eiere(2)	Transaksjoner med nærstående	Leie lokale(2)
0 - 6 Ullensakergata barnehage AS	privat	AS	0	AS	Gamle Oslo	4954730	281901	1053439	6	22	0 0 6	5,7	10842	74	2	0	0	0
0 - 6 Vålerengata barnehage AS	privat	AS	0	AS	Gamle Oslo	4900546	101504	466730	2	9	3 4 2	-2,9	4235	81	2	0	0	0
100 Meterslogen barnehage AS	privat	AS	0	AS	Nordre Aker	8328618	484178	824783	6	12	0 6 6	-53,1	10315	70	1	0	1381706	0
100-Meterslogen	privat	ENK	0	ENK	Lillesstrøm	1818862	331079	689152	18	39	0 13 15	0	33108	53	1	570000	810000	24000
100-Meterslogen barnehage AS	privat	AS	0	AS	Jaktet	10501935	802752	4829440	9	42	19 14 9	11,8	17549	76	3	0	1370507	8000
A2y Bilsåten Friluftsbarnhage	privat	UNDERAVD	0	0	Bergen	21855291	139128	-1824035	1	-7	1 -8 1	0	1829	70	5	0	1655882	23061
Aasland Gårds- og Friluftsbarnhage AS	privat	AS	0	AS	Sannanger	3840682	6788	-467830	0	-13	-9 -4 0	-2	-251	88	-2	0	0	11000
Aastadslagen barnehage	kommunal	UNDERAVD	0	0	Trondheim	0	0	0	0	0	0 0 0	0	0	0	0	0	0	0
Abs: Bakken barnehage	privat	SA	0	SA	Kristiansund	11500834	489932	848532	4	9	0 5 4	10,5	9919	89	11	0	0	0
Ablinne Mensligetsbarnehage	privat	UNDERAVD	0	0	Østeregge	5552213	-82833	-82833	-2	-2	0 0 -2	0	-2995	76	4	0	898723	59516
Alra Cadabra barnehage AS	privat	AS	0	AS	Levanger	7894942	-577891	-1471744	-8	-20	2 -14 -8	-1,8	-13134	87	9	680487	680487	21000

Showing 1 to 6,110 of 6,110 entries

Anmerkninger:

1: "Samlede inntekter elier(e)" er summen av postene "beskrivelse av transaksjon med nærstående parter"-"Lønn/honorar/utbytte til eier"

2: "Arbeidsgodtgjørelse til eiere" er basillinnrapporteringen "5600 Arbeidsgodtgjørelse til eiere".

3a: "Leie lokale" er Basillposten "6300 Leie lokale". Her skal husleie føres. Ifølge BDO er det en "åpen kostnadspost" der som også kan inkludere leie av lokale i forbindelse

3b: "Leie i % av inntekt" er "6300 Leie lokale" i prosent av driftsinntekter.

3c: "Husleie" Den er summen av transaksjon med nærstående parter som er beskrevet som: "Husleie (evt. inkludert strøm og andre ting som normalt inngår i husleie)". Noen veldig få har oppgitt husleie i Proff under kolumnen "Husleiekostnader 2018"

4: "Gjeld". Det er bare Proff som har tall på Gjeld, og det gjelder KUN morselskaper - ikke underselskaper!

I «Gravelars» kan vi gå inn i rådataen og sjekke samtlige poster i resultatregnskapene, fra og med 2014 til 2019.

Poster (post 3000–9940):

Inntekt/kostnad 3000 Salgsinntekt/uttak, innenfor avgiftsområdet: .

Inntekt/kostnad 3200 Salgsinntekt/uttak (foreldrebetaling), utenfor avgiftsområdet: **783435**

Inntekt/kostnad Forskudd: .

Inntekt/kostnad 1. kvartal: **1337985**

Inntekt/kostnad 2. kvartal: **1003488**

Inntekt/kostnad 3. kvartal: **1003488**

Inntekt/kostnad 4. kvartal: **685617**

Endelig vedtak forrige år: .

Endelig vedtak tidligere år: .

Inntekt/kostnad Refusjon søskenmoderasjon: **36072**

Inntekt/kostnad Annet: .

Inntekt/kostnad Sum kommunale driftstilskudd: **4066650**

Inntekt/kostnad 3450 Andre offentlige tilskudd (ikke refusjon fra folketrygden, jf. Post 5800): .

Inntekt/kostnad 3400 Sum: **4066650**

Inntekt/kostnad 3600 Leieinntekter: .

Inntekt/kostnad 3655 Kostpenger: **101747**

Inntekt/kostnad 3900 Annen driftsrelatert inntekt: **2906**

Inntekt/kostnad 9900 Sum driftsinntekt (sum poster 3000 til 3900): **4954738**

Inntekt/kostnad 4001 Kjøp av matvarer: **67929**

Inntekt/kostnad 4002 Kjøp av andre varer: .

Inntekt/kostnad 4005 Sum Varekostnad: **67929**

Inntekt/kostnad 5000 Lønn, feriepenger m.v.: **3072543**

Inntekt/kostnad 5300 Annen oppgavepliktig godtgjørelse: .

Inntekt/kostnad 5400 Arbeidsgiveravgift: **440345**

Inntekt/kostnad 5420 Innberetningspliktig pensjonskostnad (Ikke pensjonsforsikring): .

Inntekt/kostnad 5600 Arbeidsgodtgjørelse til eiere: .

Inntekt/kostnad 5700 Offentlig tilskudd vedrørende arbeidskraft: .

Windstad og Gulstuen Nordhagen laget et sett med lister og rangeringer. Vi laget følgende lister: Disse 20 barnehagene har høyest overskudd. Disse 20 barnehagene har tatt ut størst utbytte. Disse 20 barnehagene har lavest bemanning. Disse 20 barnehagene bruker mest på husleie. Disse 20 barnehagene bruker mest på husleie i prosent av inntekten. Disse 20 barnehagene bruker mest på gjeld. Dette er de 20 barnehagene som scorer lavest på foreldreundersøkelsen. Disse 20 barnehagene scorer best på foreldreundersøkelsen. Disse 20 barnehagene har flest barn per ansatt.

I arbeidet med listene kom vi over Skogro barnehage. Barnehagen kom på radaren vår, fordi den hadde høyt nivå av internttransaksjoner. At eieren kjøpte mange og dyre tjenester av andre selskaper han også eide. Mens vi jobbet med listene, kom nyheten om at myndighetene krever 16 millioner tilbakebetalt av eieren. Barnehagen har vært under tilsyn og granskning siden 2019. Det kom fram at barnehagens penger var blitt brukt til å kjøpe blant annet en ferieleilighet i Tyrkia som ble brukt av eieren. Vi ergret oss litt over at vi ikke rakk å være først ute med tall om denne barnehagen. Samtidig visste vi ikke at den hadde vært gransket siden før vi startet prosjektet. For oss var det dog interessant å se at Gravelars som verktøy fanget opp denne barnehagen. Det var også samtidig mer enn nok barnehager med avvikende tall å ta av. Ved hjelp av Gravelars tar det tre klikk og 30 sekunder med lesing, så finner du barnehager som har ulovlig lav bemanning eksempelvis. Ellers som har overskudd som er langt over det som er sett på som akseptabelt. Vi erfarte i arbeidet med listene at en del barnehager som hadde unormalt høyt overskudd ett år, kunne ha gode grunner for det. De gikk for eksempel med underskudd året før. Vi valgte å fokusere på barnehager som uavhengige forskere og fagfolk ville være kritiske til. Disse barnehagene er kjennetegnet av de ikke scorer dårlig på mange parameter. Barnehager som bruker langt under snittet på personal, og samtidig har høye overskudd over flere år og mange barn per ansatte. Etter noen måneder med research, produksjon av lister, intervju, bakgrunns-samtaler og granskning av tall kom det frem noen tydelige mønster.

Noen kjeder stakk seg klart og tydelig ut. De forskjellige kjedene har også ulike måter å tjene penger på. Noen fikk høye overskudd ved å ha svært lav bemanning. Andre hadde unormalt høy husleie betalt til seg selv, kombinert med høye overskudd. Andre igjen hadde ingen husleie, men brukte mye på lån til seg selv kombinert med å bruke mye på administrasjon og kjøp av tjenester av seg selv. Vi bestemte oss for å granske de mellomstore og store kjedene først. Deretter frittstående barnehager med avvikende pengebruk. Til nå har vi ikke sett på familiebarnehager, som er en sektor som har falt helt under radaren. I de innledende researchen fant vi en rekke slike barnehager med veldig avvikende tall, men vi valgte å prioritere familiebarnehagene bort fordi de er den minste kategoriene av barnehager.

Sakene vi har publisert.

Den aller første saken lanserte den offentlige databasen og borgertjenesten.

«Søk blant over 4000 barnehager: Nå kan du se hva barnehagen din bruker pengene på»
<https://fagbladet.no/nyheter/sok-blant-over-4000-barnehager-na-kan-du-se-hva-barnehagen-din-bruker-pengene-pa-6.91.750291.d56e8e9c69>

Denne saken ble godt lest og førte til at vi fikk inn en rekke aktuelle nyhetstips som vi fortsatt jobber med.

Utgangspunktet for den første gavesaken vi publiserte, var at vi valgte ut de 15 barnehagene som over tid brukte minst på personalet, kombinert med mange barn per ansatt og høye overskudd. På denne listen befant det seg flere av barnehagene til kjedene Gnist og Ulna. Vi fant også ut at disse to kjedene hadde en annen ting til felles: De er begge solgt til utlandet. Det var viktig at de som skulle kommentere tallene i første runde var fagfolk uten noen som helst for politisk tilknytning. Vi sendte over tallene og faktagrunnlaget til en forsker ved NHH og en forsker ved Telemarksforskning. Trond Erik Lunder i Telemarksforskning er en av landets fremste eksperter på barnehageøkonomi og har gjort flere utredninger på vegne av myndighetene. Han er av typen som til enhver tid uttaler seg nøkternt, objektivt og analytisk. Den første gravesaken ut ble:

«Slik ble 37 norske barnehager verdt over en halv milliard kroner»

<https://fagbladet.no/nyheter/slik-ble-37-norske-barnehager-verdt-over-en-halv-milliard-kroner-6.91.750832.c74356b646>

Denne ble fulgt opp der vi presenterte flere tall om de aktuelle barnehagene og en reaksjon fra styreeren av en ideell privat barnehage:

«Reagerer på høye barnehageoverskudd: – Rovdrift på barna og de ansatte»

<https://fagbladet.no/nyheter/reagerer-pa-hoye-barnehageoverskudd--rovdrift-pa-barna-og-de-ansatte-6.91.751344.5a29871eda>

Vi laget flere versjoner av sakene som ble omarbeidet og knadd til. Redaksjonssjef Michael Brøndbo jobbet mye med å løfte og forme sakene. Vi fikk også mange gode innspill under møter med SUJO. Til slutt bisto de med linje-for-linje gjennomgang. Alle tall, setninger og påstander ble gått igjennom: «Stemmer dette tallet?», «Har vi dekning for det?», «Har de fått tilsvaret på dette?», «Kan du skrive dette kortere?», «Du har med alt for mange tall, ta dem inn i en faktaboks». Dette er noe av tilbakemeldingene som kom i prosessen med SUJO-gjennomgangen og bearbeidinga av teksten av redaksjonssjef Brøndbo. En av de største lærdommen i denne prosessen er dette: Å la noe andre lese igjennom teksten har svært høy verdi. Sitter du lenge med en slik database og en rekke lister, blir du fort fartsblind og alt for fokusert på tall. Det hadde enormt stor verdi å få noen til å løfte blikket og stille spørsmålet: Hva er det egentlig leseren trenger for å skjønne poenget her? Det viste seg at det var ganske mange tall som kunne flyttes i en faktaboks eller til en illustrasjon. Eller som ikke var nødvendige i hele tatt.

Videre brukte vi Gravelars til å finne de barnehagene som skilte seg ut ved høy husleie, betalt til seg selv. Der markerte blant andre kjeden Norlandia seg. Vi brukte Gravelars samt utregninger i Excel der vi fant ut at Norlandia bruker dobbelt så mye på husleie per barn, sammenlignet med de andre barnehagene som betaler husleie. Dette er ett av mange eksempler på framgangsmåter vi kan bruke databasene på, og lett finne tall som aldri har vært offentlig kjente før. I denne saken sendte vi over bakgrunnsmateriale og tall til NHH-professor Ola Grytten. Han beskriver leienivået til Norlandia som «påfallende». Videre brukte vi databasene til å sammenligne to akkurat like store barnehager. En Norlandia-barnehage i en distriktskommune, og en barnehage i Oslo sentrum. Databasesjekken viste at Norlandia-barnehagen i Øygarden kommune betalte 700.000 kr mer i leie enn barnehagen i Oslo sentrum.

«Barnehagekjeden betalte husleie til seg selv: Slik ble leia dobbelt så høy som hos andre private barnehager»

<https://fagbladet.no/nyheter/barnehagekjede-betalte-husleie-til-seg-selv-slik-ble-leia-dobbelt-sa-hoy-som-i-andre-private-barnehager-6.91.752042.ec745b2aea>

Også i dette tilfellet har det barnehagene blitt solgt til et utenlandsk oppkjøpsfond. Norlandia sine barnehagebygg ble solgt for neste tre milliarder kroner.

Under utarbeidelsen av disse sakene hadde vi jevnlig kontakt med de omtalte barnehageselskapene, for å sikre muligheten til tilsvar og samtidig imøtegåelse. I tillegg til at kontakten sikret at fakta som ble presentert, var korrekte, innebar den i tillegg innspill til flere mulige nye saker.

Veien videre.

Vi jobber fortsatt med flere nyhetssaker som skal publiseres. Det kommer også en podcast delvis basert på tall fra Barnehagesjekken.no og Gravelars. Planen er å oppdatere Barnehagesjekken en gang i året, når resultatregnskapene er klare fra Utdanningsdirektoratet og kommunene. Vi har fortsatt en lang liste med saker som kan publiseres fra listene våre. Til våren skal vi ta en vurdering om hvordan vi skal drive prosjektet videre. Vi har et enormt tallmateriale, og en er en liten redaksjon. Derfor kommer vi til å vurdere og søke samarbeidspartnere i andre mediehus. Partnere som vi kan jobbe sammen med om graving, publisering av saker og i tillegg innhenting av tallene fra kommunene. Konklusjonen så langt har vært at det har vært stor interesse fra leserne for både nyhetssaker og selve databasen som gir innsyn i pengebruken. Til nå har vi bare tall fra 30 prosent av de kommunale barnehagene. Målet er å få med tall fra samtlige kommuner i neste runde med innhenting. Det tenker vi kanskje også kan bli litt lettere nå som prosjektet er publisert.

Formålet med hele prosjektet har vært å gi foreldrene og borgerne innsyn i et område det fram til nå har vært lite eller ingen informasjon om. Vi tror at med tallene og faktaene der ute offentlig tilgjengelig, kan Barnehagesjekken.no være med å skape en mer nyansert og faktabasert debatt om barnehage. Vår drivkraft har hele tiden vært offentlighet og innsyn. Vi håper at flere kan være med oss på dette prosjektet.

Disse har jobbet med Barnehagesjekken.no

Vidar Eriksen, utviklingsredaktør.
Øystein Windstad, undersøkende journalist.

Michael Brøndbo, redaksjonssjef.
Bjørn Arne Johansen, journalist.
Guro Gulstuen Nordhagen, journalist.
Ida Søråunet Wangberg, journalist.
Per Christian Magnus, SUJO.
Kristine Holmelid, SUJO

